

Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi

Zeitschrift für Forschungen zur deutschen Sprache und Kultur
The Journal of German Language and Culture Research

Cilt 5 Sayı 1 Haziran 2023/ Volume 5 Issue 1 June 2023

Geliş Tarihi: 22.03. 2023- Kabul Tarihi: 26.05. 2023 /Submitted: 22.03.2023- Accepted: 26.05. 2023

Doi: 10.55143/alkad.1269252

Menschen A1 Ders Kitabının Stockholm Kriter Kataloğuna Göre İncelenmesi

Analysis of the textbook Menschen A1 according to the Stockholm Criteria Catalog

Havva Hanım BACAK TURGUT*

Öz

Derste kullanılan ders materyalleri bilim ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte çeşitlenmiştir. Günümüzde birçok farklı ders materyali bulunmakta ve kullanılmaktadır. Bunlara ders kitapları, görsel – işitsel materyaller, bilgisayarlar vb. örnek olarak gösterilebilir. Bütün bu materyallere rağmen hala en çok kullanılan ders materyali ders kitaplarıdır. Bu durum yabancı dil dersleri içinde geçerlidir. Özellikle yabancı dil derslerinde ders kitabı seçimi büyük önem taşımaktadır. Çünkü yabancı dil ders kitapları farklı kitlelere göre hazırlanmaktadır ve aynı zamanda hem ithal hem de yerli olmak üzere iki tür yabancı dil ders kitapları vardır. Buradan yola çıkarak bu çalışmada ders kitabı seçimini kolaylaştıracak olan Stockholm kriter kataloğu ele alınmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemine dayalı veri analiz yöntemi kullanılmış olup veri olarak Menschen A1 ders kitabı kullanılmış ve analiz edilmiştir. Çalışmanın amacı ise sözü edilen kriterlerin Menschen A1 ders kitabı üzerinde incelenmesidir.

Anahtar sözcükler: Ders Kitabı, Menschen A1, Stockholm Kriter Kataloğu

Abstract

The teaching materials have diversified with the development of science and technology. Nowadays, there are many different teaching materials used in education. Examples of these materials include textbooks, audiovisual and audiolingual materials, computers, etc. Despite all these resources, textbooks remain one of the most commonly used teaching materials. This situation is also true for foreign language instruction. The choice of foreign language textbooks, in particular, plays an important role. Foreign language textbooks are prepared for different target groups, and as a result, there are two types of textbooks: imported and domestic textbooks. Based on this, the Stockholm Criteria Catalog was analyzed in this study. A data analysis method based on quantitative research was used, and the textbook Menschen A1 was used as the data and analyzed. The purpose of this study is to analyze the textbook Menschen A1 according to the Stockholm Criteria Catalog.

Keywords: Textbook, Menschen A1, Stockholm Criteria Catalog

* Öğr. Gör, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Almanca Bölümü.
e-posta: hbbacak@ehmetakif.edu.tr, ORCID: 0009-0008-9570-5420

Giriş

Ders materyallerinin önemi ve işlevi eğitimin her alanında olduğu gibi yabancı dil eğitiminde de büyük önem taşımaktadır. Gelişen teknoloji ve bilim ile birlikte derslerde kullanılan materyaller gelişmiş ve çeşitliliği artmıştır. Günümüzde öğretmen ve öğrenciler derslerde değişik ders materyalleri kullanabilmekte ve ders daha zevkli bir hal alabilmektedir. Ancak bütün bu gelişmelere rağmen öğretmenler tarafından derslerde en çok tercih edilen ders materyali yıllardır olduğu gibi ders kitaplarıdır.

Ders kitapları tüm eğitim kademelerinde kullanılan, öğretmenlere derslerde yardımcı olan, derslerin daha sistematik işlenmesini sağlayan, aynı zamanda öğrencinin de istediği zaman dilediği gibi ders konularını tekrar etmesine yarayan bir materyaldir. Ders kitapları öğretmene kolaylık sağladığı gibi, öğrencilere de derse hazırlık yaparak gelmelerini sağlamaktadır. Ders kitabının sözlük tanımı ise bir dersin öğretimiyle ilişkili olarak hazırlanan ya da seçilen herhangi bir kitap olmasıdır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2022). Bu nedenle ders kitaplarının seçimi oldukça önemlidir. Ayrıca derste bir tane ders kitabının kullanılmasına özen göstermelidir. Bunun nedeni öğrencilerin tek bir kitaba odaklanması ve oluşabilecek kafa karışıklığının önüne geçilmesidir. Özellikle yabancı dil derslerinde kullanılan ders kitapları daha bir özenle seçilmelidir. Çünkü yabancı dil ders kitapları yetişkinlere, gençlere ve çocuklara göre farklı şekillerde hazırlanmaktadır. Burada önemli olan hedef kitleye uygun olan kitabı seçmektir. Diğer bir önemli konu ise kitabın ithal mi yoksa yerel mi oluşudur. İthal ders kitapları uluslararası standartlara göre hazırlanan ders kitaplarıdır. Bu kitaplar farklı eğitim ilkelerine, öğretim yöntemlerine ve kültürel normlarına sahip olan birçok ülkeye de ihraç edilmektedirler. Yerel ders kitapları ise yazıldığı ülkenin geleneksel öğretim ve öğrenme alışkanlıklarını, kültürel normlarını ve ihtiyaçlarını dikkate alınarak hazırlanan kitaplardır (Ataş, 2020).

Yabancı dil ders kitabı seçiminde diğer bir önemli unsur ise kitabın içeriğidir. Yani dört temel beceriyi, dinleme- konuşma- okuma- yazma, barındırmasıdır. Çünkü dil, dört temel becerilerinin işlevsel bütünlüğünden oluşmaktadır. Dil öğretirken bu dört temel becerilerin birlikte öğretilmesine dikkat edilmelidir (Demirel, 2011). Buradaki amaç ise hedef dili öğretirken ana dili olarak konuşan kişilerin konuştuğu gibi öğretmektir.

Menschen A1 Kitabının Genel Özellikleri

Bu bölümde Menschen A1 ders kitabının genel özellikleri incelenmiştir.

Menschen A1 ders kitabı ithal bir kitaptır, yani uluslararası özelliklere göre hazırlanmıştır. Daha çok üniversitelerde ve Almanca kurslarında tercih edilen bir kitaptır. Bu Almanca ders kitabı ilk olarak 2012 yılında Huber yayın evi tarafından Almanya da basılmıştır. Sandra Evans, Angela Pude ve Franz Specht tarafından yazılan bu kitaba birçok çeşitli ülkelerden yazarlarda eşlik etmiştir. Prof. Dr. Christian Fandrych ise bu kitaba alan bilgisi ile katkı sağlamıştır. Toplam 192 sayfadan oluşan kitaba resimleri ile katkı sağlayan isim ise Florian Bachmeierdir. Kitabın aynı zamanda DVD'side mevcuttur.

Menschen A1 Kitabının Fiziki Özellikleri

Menschen A1 kitabı ilk bakışta oldukça dikkat çekicidir. Genellikle dış kapaklarda bordo renk kullanılmış ve dış ön kapakta gülümseyen bir hanım öğrencileri karşılamaktadır. Ders kitabının ismi, seviyesi ve yayın evi yine dış ön kapakta yer almaktadır. Bu bilgilere ek olarak kitapla uyumlu bir DVD'nin de bulunduğu belirtilmiştir. Böylece öğrenciler dinleme alıştırmalarını kendileri de rahat bir şekilde yapabilirler. Aynı şekilde bu bilgiler kitabın sırt tarafında da bulunmaktadır. Böylelikle kitap yan bir şekilde dursa bile kitap hakkında kolaylıkla bilgi edinebilmektedir. Kitabın arka kapağında ise kitap hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Kitabın iç kapaklarında ise kitabın içerik kısmı ve bir önsöz yer almaktadır. Önsözde

kitapta kullanılan sayfalar ve işaretler hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Böylece öğrenci kitabı nasıl kullanacağı hakkında bilgi sahibi olur. Ayrıca Menschen A1 kitabının boyutu standart boydadır.

Ders Kitabının Eğitsel Açıdan İncelenmesi

Bir kitabın eğitsel açıdan incelenmesinin amacı kendini öğrenciye tanıtmak ve vereceği hizmetleri ona aktarmaktır. Böylece öğrenci ihtiyaç duyduğu bilgiyi inceler, değerlendirir ve buna göre kendine uygun ders kitabını seçer.

Menschen A1 ders kitabını eğitsel açıdan incelenmesine kazanımlar konusundan başlanmalıdır. Öğrencilerin elde edeceği kazanımlar kitabın içerik kısmında detaylı bir şekilde verilmiştir ve bu kazanımlar kitabın seviyesi olan A1 seviyesine uygundur. Kazanımların kitapta yer alması, öğrencilerin neler öğreneceği hakkında bilgi vermektedir.

İçerik kısmına bakarsak detaylı ve renkli bir sayfa öğrencileri karşılamaktadır. Verilen konu başlıkları ile sayfa numaraları birbirleriye uyumludur. Kitapta öğretim- öğrenme süreci modül olarak ayrılmış ve her modül 3 konudan oluşmaktadır. Ayrıca her modül sonunda 'Lesemagazin' adlı dört temel beceriye dayalı alıştırmaların bulunduğu 3 sayfalık bir bölüm vardır. Toplamda Menschen A1 ders kitabı 8 modül ve 24 konudan oluşmaktadır. İşlenen konuların tamamı modül olarak ayrılrsa da birbirleri ile bağlantılıdır. Kitaptaki konular ve alıştırmalar basitten zora doğrudur. Menschen A1 ders kitabını ölçme ve değerlendirme açısından da incelenirse, kitapta bulunan alıştırmaların öğrencilerin kendilerini ölçme açısından yeterli olmadığı ve alıştırmaların cevaplarının olmadığı görölmektedir. Bu şekilde öğrencinin kendini tek başına değerlendirmesi oldukça güçtür. Hedef kitlesinin gençlere yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Kitapta kullanılan resimlerin, metinlerin, videoların vb. alıştırmaların gençler için olduğu görölebilmektedir.

Ders Kitabının Görsel Tasarımı

Menschen A1 kitabı görsel açıdan oldukça ilgi çekicidir. Tüm sayfalar birinci kalite kuşe kağıtı materyalinden yapılmıştır ve aynı zamanda kitabın tüm sayfaların da renkli görseller kullanılmıştır. Bu görsellerin bir kısmı gerçek insan fotoğraflarından bir kısmı da karikatür çizimlerden oluşmaktadır. Gerçek fotoğrafların kullanılması öğrencilerin gerçek insanları görmelerini sağlıyor, karikatürlerin olması da öğrencileri öğrenirken eğlendiriyor. Kısaca kitaptaki görseller hem gerçeğe hem de hayal ürününe dayanmaktadır. Kullanılan yazı boyutu ise uygun boyuttur. Konu başlıklarında koyu ton, alıştırma kısmında ise açık ton kullanılmıştır. Önemli bilgiler ise, dikkat çekme amaçlı olarak kırmızı renkte verilmiştir.

Ders Kitabında Kullanılan Dil

Menschen A1 kitabının dili incelendiğinde, sokak dili, gençlik dili, edebiyat dili, alan dili gibi farklı dil örneklerine çok fazla yer verilmediği gözlemlenmektedir. Buna karşın kitapta kullanılan dil kitabın seviyesine, A1 seviyesine uygundur. Kullanılan anlatıcı metinler, diyaloglar, kelimeler ve cümleler oldukça basit ve başlangıç seviyesindedir. Ancak kitap dikkatle incelendiğinde modül sonlarında bulunan okuma parçalarının biraz daha ileri seviyede olduğu tespit edilmiştir. Buda öğrencilerin bu parçaları okuyup anlamalarında güçlük çekmelerine yol açabilmektedir. Kısaca kitapta kullanılan dil ile okuma parçalarının arasında zıtlık olduğu söylenebilir. Ayrıca kitapta telaffuz ve vurgulama ile ilgi konulara yer verilmemiştir.

Stockholm Kriter Kataloğu

Stockholm kriter kataloğu öğretmenlere ders kitapları içerisinde en iyisini bulmaları konusunda yardımcı olmak için geliştirilen uluslararası bir ölçektir. Kısaca bu ölçek ders kitaplarının daha detaylı bir şekilde incelenmesidir. Bu katalog 1985 yılında Alman Profesör Hans Jürgen Krumm, Norveç'teki Upsala Üniversitesi ve Goethe Enstitüsü bünyesinde oluşturulan bir komisyon ile geliştirmiştir (Çeltik, 2021).

Bu kataloğa göre modern ve iyi yapılandırılmış ders kitapları bir metin bölümü, bir çalışma bölümü, bir dilbilgisi bölümü ve bir sözlükten oluşmalıdır. Bu bölümler farklı ders materyalleri (video, resim gibi) ile desteklenmelidir. Ayrıca ders kitabında şarkılar, özgün metinler ve alıştırmaların cevap anahtarları da yer almalıdır, bunların yanı sıra öğrencilerin ihtiyaç ve ilgilileri de göz önünde bulundurulmalıdır. Kitapta işlenen konular günlük hayattan olmalıdır ve hedef ülkenin kültürüne, edebiyatına, politikasına, tarihine gibi konulara da aracılık etmelidir. Bir ders kitabının en önemli özelliği ise dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin düzenli bir şekilde işlenmesi için yeteri kadar materyale sahip olmasıdır. Yani dört temel becerinin sorunsuz bir şekilde öğrencilere aktarılması gerekmektedir. Stockholm kriter kataloğunun diğer önemli bir konusu ise ders kitaplarında kullanılan dildir. Buna göre ders kitaplarında yazı dilinin yanı sıra konuşma dili, gençlerin kullandığı argo ve uzmanlık alanı dili kullanılmalıdır ve çeşitli metinlerle bu diller arasındaki fark öğrencilere gösterilmelidir.

Dilbilgisi konusu ise dil öğrenme sürecinde önemli bir yer sahiptir. İletişimin merkezde olduğu derslerde dilbilgisi artık dersin merkezinde değil de iletişimin iyileşmesi yönünde hizmet veren bir araç görevindedir. Bu yeni dilbilgisi tekniği bir örnek cümle ile öğrencilere sunulmalı ve ardından birden fazla örneklerle desteklenmelidir. Stockholm kriter kataloğuna göre dilbilgisi konusu düzenli olarak tekrar edilmeli ve detaylara inilmelidir. Kataloğa göre dilbilgisi konusunda tümevarım yöntemi tercih edilmelidir.

Menschen A1 Kitabının Stockholm Kriter Kataloğuna Göre İncelenmesi

Bu bölümde Stockholm kriter kataloğu aşığıdaki gibi maddeler halinde verilmiştir. Bu maddelere bakarak Menschen A1 kitabının Stockholm kriter kataloğuna uyup uymadığı ve hangi ölçüde uyduğu incelenecektir.

- Ders kitabının yapısı
- Düzen
- Müfredat ile uyumluluk
- İçerik – ülke bilgisi
- Dil
- Dil bilgisi
- Alıştırmalar
- Öğrencilerin bakış açıları

i. Ders Kitabının Yapısı

Ders kitabının yapısında mutlaka olması gereken özellikler aşığıdaki gibi sıralanmıştır.

- Metin bölümü
- Çalışma bölümü
- Dilbilgisi bölümü
- Kelime dizini
- Ses kaydı

ii. Düzen

- Kitabın dış görünüşü etkili mi?
- Üniteler ve sayfalar birbiri ile uyumlu mu?

- Fotoğraflar, resimler vb. motive edici mi?
- Materyaller yeterli mi?
- Resim ve metinler birbiri ile uyumlu mu?
- iii. Müfredat ile uyumluluk
 - Ders kitabının içeriği müfredat ile uyumlu mu?
- iv. İçerik – lke Bilgisi
 - Konu ile ilgili mi?
 - Tarafsız mı?
 - Hedef kitleye uygun mu?
 - Kültürlerarası lke bilgisi konusu dikkate alınmış mı?
- v. Dil
 - Ders kitabında kullanılan dil standart dile uygun mu?
 - Çeşitli dil örnekleri (sokak dili, gençlik dili, edebi dil vb.) kullanılmış mı?
 - Kitapta kullanılan dil gerçek hayatta kullanılan dil ile örtüşüyor mu?
 - Kullanılan dil kitabın seviyesine uygun mu?
 - Dinleme alıştırmalarında kullanılan dil ile kitaptaki dil birbirleri ile örtüşüyor mu?
- vi. Dilbilgisi
 - Dilbilgisi konusu sistematik bir şekilde ilerliyor mu?
 - Kitapta kullanılan metinler dilbilgisi konusu dikkate alınarak mı hazırlanmış?
 - Dilbilgisi konusu detaylı bir şekilde verilmiş mi yoksa yzeyssel mi?
 - Dilbilgisi kuralları kitapta yer alıyor mu?
- vii. Alıştırmalar
 - Verilen yönergeler anlaşılır mı?
 - Yönergeler hangi dilde yazılmıştır?
 - Ne tür alıştırmalara yer verilmiştir?
 - Birden fazla alıştırma şekli kullanılmış mı?
 - Grup çalışmalarına yer verilmiş mi?
 - Yeteri kadar alıştırma rneği var mı?
 - Alıştırmalar kitabın seviyesine uygun mu?
- viii. Öğrencilerin Bakış Açıları
 - Bu konu ile ilgili kitapta herhangi bir bulguya rastlanmamaktadır.

Aşağıda Menschen A1 ders kitabının Stockholm kriter kataloğuna göre uygunluğu tablo halinde verilmiştir.

Tablo 1

Menschen A1 Ders Kitabının Stockholm Kriter Kataloğuna Göre Uygunluğu

Stockholm Kriter Kataloğu	Menschen A1 Ders Kitabı
i. Ders Kitabının Yapısı	
<ul style="list-style-type: none">• Metin bölümü	Kitabın seviyesine uygun farklı konularda metinler bulunmaktadır.
<ul style="list-style-type: none">• Çalışma bölümü	Ders kitabı ile uyumlu bir çalışma kitabı mevcuttur.
<ul style="list-style-type: none">• Dilbilgisi bölümü	Dilbilgisi bölümü yok denecek kadar azdır.
<ul style="list-style-type: none">• Kelime dizini	Ders kitabının son sayfalarında bu bölüm yer almaktadır.
<ul style="list-style-type: none">• Ses kaydı	Çeşitli ses kayıtları bulunmaktadır.
ii. Düzen	
<ul style="list-style-type: none">• Kitabın dış görünüşü etkili mi?	Evet.
<ul style="list-style-type: none">• Üniteler ve sayfalar birbiri ile uyumlu mu?	Evet.
<ul style="list-style-type: none">• Fotoğraflar, resimler vb. motive edici mi?	Evet. Kitapta renkli görsellerden yararlanılmıştır.
<ul style="list-style-type: none">• Materyaller yeterli mi?	Dilbilgisi konusu hariç ek materyale gerek yoktur.
<ul style="list-style-type: none">• Resim ve metinler birbiri ile uyumlu mu?	Evet.
iii. Müfredat ile uyumluluk	
<ul style="list-style-type: none">• Ders kitabının içeriği müfredat ile uyumlu mu?	İthal bir kitap olduğu MEB'e bağlı değildir.
iv. İçerik – ülke bilgisi	
<ul style="list-style-type: none">• Konu ile ilgili mi?	Evet.
<ul style="list-style-type: none">• Tarafsız mı?	Evet.
<ul style="list-style-type: none">• Hedef kitleye uygun mu?	Evet.
<ul style="list-style-type: none">• Kültürlerarası ülke bilgisi konusu dikkate alınmış mı?	Hayır.
v. Dil	
<ul style="list-style-type: none">• Ders kitabında kullanılan dil standart dile uygun mu?	Evet.
<ul style="list-style-type: none">• Çeşitli dil örnekleri (sokak dili, gençlik dili, edebi dil vb.) kullanılmış mı?	Hayır.

- Kitapta kullanılan dil gerçek hayatta kullanılan dil ile örtüşüyor mu? Evet.
 - Kullanılan dil kitabın seviyesine uygun mu? Evet.
 - Dinleme alıştırmalarında kullanılan dil ile kitaptaki dil birbirleri ile örtüşüyor mu? Kısmen.
-

vi. Dilbilgisi

- Dilbilgisi konusu sistematik bir şekilde ilerliyor mu? Evet.
 - Kitapta kullanılan metinler dilbilgisi konusu dikkate alınarak mı hazırlanmış? Evet.
 - Dilbilgisi konusu detaylı bir şekilde verilmiş mi yoksa yzeyssel mi? Dilbilgisi konusu yzeyssel işlenmiştir. Sadece ders kitabıyla öğrenilmez.
 - Dilbilgisi kuralları kitapta yer alıyor mu? Çok az. Yzeyssel olarak verilmiştir.
-

vii. Alıştırmalar

- Verilen yönergeler anlaşılır mı? Evet.
 - Yönergeler hangi dilde yazılmıştır? Almanca. Kitapta Almanca dışında farklı hiçbir dil kullanılmamıştır.
 - Ne tür alıştırmalara yer verilmiştir? Dört temel beceriye uygun alıştırmalara yer verilmiştir. Boşluk doldurma, doğru-yanlış, yazma, okuma vb.
 - Birden fazla alıştırma şekli kullanılmış mı? Evet.
 - Grup çalışmalarına yer verilmiş mi? Evet.
 - Yeteri kadar alıştırma rneği var mı? Evet.
 - Alıştırmalar kitabın seviyesine uygun mu? Evet.
-

viii. Öğrencilerin bakış açıları

Bu konu ile ilgili bir belge yoktur.

Bulgular

Bulgular bölümünde Menschen A1 kitabının Stockholm kriter kataloğuna göre çıkan sonuçlarını ders kitabının yapısı, düzen, müfredat ile uyumluluk, içerik – lke bilgisi, dil, dilbilgisi, alıştırmalar, öğrencilerin bakış açıları başlıkları altında incelenecektir.

- Ders Kitabının Yapısı

Yapılan incelemeler sonucu görülüyor ki metin bölümü, çalışma bölümü, dilbilgisi bölümü, kelime dizini ve ses kayıtları ders kitabının yapısında yer almaktadır. Tek tek inceleyecek olursak; metin bölümünde kitabın seviyesine uygun çeşitli konularda okuma metinleri bulunmaktadır ve ayrıca yine

kitaba uygun ve uyumlu olan bir çalışma kitabı da mevcuttur. Dilbilgisi bölümüne ise çok az yer verilmiştir. Öğretmen mecburen ek kaynaklardan yararlanmak zorundadır. Bu durumdan fazladan iş yükü demektir. Kelime dizini bölümü kitabın en sonunda bulunmaktadır ve alıştırmalarla ilgili çeşitli ses kayıtları da ders kitabında mevcuttur.

- Düzen

Menschen A1 ders kitabının dışında kullanılan renkler, resim ve bilgiler bakımından oldukça etkileyicidir. Kitaptaki üniteler ve sayfalar birbirleri ile uyum içerisindedir, ayrıca kullanılan görseller öğrencileri öğrenmeye motive edici özelliklere sahiptir ve bununla ilişkili olarak resimlerle metinler uyumluluk göstermektedir.

- Müfredat ile Uyumluluk

Menschen A1 ders kitabı milli eğitim bakanlığına bağlı okullarda okutulan bir kitap değildir. Bu nedenle de milli eğitim bakanlığının uygun gördüğü müfredata uygun değildir. Sadece ek materyal olarak kullanılabilir. Ancak diğer kuruluşlarda, Almanca kursu gibi, ana materyal olarak kullanılabilir. Burada da önemli olan kitabın “Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesine” bağlı olmasıdır. Bu Çerçeve Avrupa ülkelerinde hedef dillere yönelik öğretim programlarının, program yönergelerinin, sınav ve ders kitaplarının hazırlanmasının yanı sıra yabancı dil düzeyini belirli ölçütler doğrultusunda ölçebilmek için hazırlanmış bir kılavuzdur (Öner, 2019). Menschen A1 ders kitabı bu önerilere bağlı bir kitaptır. O halde kitap için müfredat ile uyumlu denilebilmektedir.

- İçerik – Ülke Bilgisi

İçerik konusunda ülke bilgisi ele alındığında konu ile ilgili pek fazla okuma metnine rastlanmadığı ve kültürlerarası etkileşimin dikkate alınmadığı sonucuna varılmaktadır. Olumlu sonucu ise parçaların tarafsız ve hedef kitleye uygun olduğudur. Genel olarak kitabın hedef dili olan Almanca'nın konuşulduğu, başta Almanya olmak üzere, ülkeler ile ilgili bilgilerin çok fazla ders kitabında yer verilmediği ve aynı zamanda kültürlerarası etkileşiminde yer almadığı dikkat çektiği söylenebilmektedir. Bu konularda okuma metinlerinin olmaması ve tek tip okuma parçalarının olması olumsuzluk teşkil etmektedir. Bunun durum öğrencilerin öğrendikleri dilin konuşulduğu ülkeler hakkındaki bilgileri Menschen A1 ders kitabından öğrenememeleri ve sadece aynı tarzda parçalar okumalarına sebep olmaktadır. Ve ayrıca ülkeler hakkında bilgi öğrenmek için fazladan çaba göstermek zorundadırlar. Aynı şekilde öğretmende ders kitabına ek olarak fazladan okuma materyalleri bulmak zorundadır. Kısaca bu konuda Menschen A1 ders kitabının yetersiz kaldığını söylemek mümkündür.

- Dil

Menschen A1ders kitabı dil bakımından Stockholm kriter kataloğuna göre incelenirse şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Kitapta kullanılan dil kitabın A1 seviyesine ve standart dile uygundur, ancak farklı dil örneklerine (sokak dili, edebi dil, gençlik dili vb.) yer verilmediği görülmektedir. Böylelikle öğrenciler standart dilden farklı olarak başka dil örnekleri öğrenmemektedirler. Bu durum ileriki hayatlarında, örneğin hedef ülkeye gittiklerinde zorluk çekmelerine neden olabilmektedir. Diğer bir deyişle gerçek hayatta kullanılan dile pek fazla yer verilmemiştir. İlgili dil ile okuma, dinleme, konuşma ve yazma olarak kitap yeterlidir. Kullanılan dil ile metinlerin ve alıştırmaların arasında anlamlı bir bağ vardır. Kelimeler ve ifadeler anlaşılabilir. Sadece dinleme alıştırmalarında kullanılan dil, diğer alıştırmalara göre daha anlaşılmalıdır.

- Dilbilgisi

Dilbilgisi konusu Menschen A1 ders kitabında sistematik bir şekilde işlenmiştir ve kitapta bulunan metinler de dilbilgisi kurallarına göre hazırlanmıştır. Ancak dilbilgisi konusu Stockholm kriter kataloğuna

bakıldığında detaylı bir Şekilde anlatılmıŐtır. Menschen A1 ders kitabında ise bu konu yzeyssel bir Şekilde geçiŐtirilmiŐtir. Aynı Şekilde dilbilgisi kuralları da kısa ve yzeyssel olarak işlenmiştir. Görülüyor ki dilbilgisi konusunda bu ders kitabı tek başına yetersiz kalmıŐtır. Dilbilgisi öğrenmek için kitabın yanında ek bir dilbilgisi kitabına ihtiyaç vardır.

- Alıştırmalar

Menschen A1 ders kitabında bulunan alıştırmaların Stockholm kriter kataloğuna göre düzenlenmiŐtir. İlk olarak kitaptaki alıştırmalara bakıldığında verilen yönergelerin sadece hedef dilde yazıldığı, buna rağmen anlaşılır olduğudur. Kitapta, dört temel beceriye dayanan, birden fazla alıştırma Şekli kullanılmıştır, örneğin boşluk doldurma, doğru yanlış, okuduğunu anlama, dinlediğini anlama, yazma, dilbilgisi gibi. Bütün bu alıştırmaların yanı sıra grup çalışmalarına da yer verilmiştir. Bu alıŐmalar daha konuşma alıŐtırmalarıdır. Kitapta bulunan alıştırmalar yeterli ve kitabın seviyesine uygun düzeydedir.

Alıştırmalar tek tek incelendiğinde en fazla konuşma alıŐtırmaları, 24 tane, olduğu grlmektedir. Daha sonra sırasıyla 16 tane okuma, 13 tane dinleme ve 9 tane de yazma alıŐtırmaları bulunmaktadır. Bu sonuçlara göre Menschen A1 ders kitabı en çok konuŐmaya en az da yazmaya önem vermiŐtir. Yine bu sonuçlara bakıldığında kitapta bulunan alıştırmaların eŐit sayıda olmadığıdır.

Diğer bir alıştırma konusu ise kitabın modül sonlarında bulunan ‘Lesemagazin’ kısmıdır. Bu bölüm sadece 3 sayfalıktır. Burada dört temel beceriye yer verilmiştir. Ek olarak birde görsel- işitsel bir alıştırma vardır. Ancak bu alıştırma her sınıf için uygun olmayabilir. Çünkü her sınıf görsel-işitsel alıştırmalar için yeterli donanımına sahip değildir.

- Öğrencilerin Bakış Açıları

Bu konu ile bir bilgi Menschen A1 ders kitabında yer almamaktadır.

Sonuç

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte derslerde kullanılan materyallerin çeşitliliği artmıştır. Ancak bu gelişmelere rağmen derslerde kullanılan en eski ve en önemli materyal ders kitabıdır. Özellikle yabancı dil derslerinin vazgeçilmezidir bu ders kitapları. Bundan dolayıdır ki ders kitabı seçerken ince eleyip sık dokumak gerekir. Stockholm kriter kataloğu ise tam bu noktada devreye girmektedir. Bu katalog öğretmenlere ders kitabı seçerken hangi özelliklere bakmaları gerektiğini göstermektedir ve böylelikle kendileri için en uygun ders kitabını daha kolay seçebilirler. Bu katalog ders kitabının yapısı, düzen, müfredat ile uyumluluk, içerik – lke bilgisi, dil, dil bilgisi, alıştırmalar, öğrencilerin bakış açıları maddelerinden oluşmaktadır. Bu durumdan yola çıkılarak bu çalışma da Menschen A1 ders kitabı Stockholm kriter kataloğuna göre incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı ise Menschen A1 ders kitabını Stockholm kriter kataloğuna göre incelemek ve kitabı yakından tanımaktır. Çalışmanın diğer amacı ise Menschen A1 ders kitabını kullanmak isteyen eğitimcilere kolaylık sağlamak ve onlara yol göstermektir.

Sonuç olarak bu alıŐma Almana eğitimi verenlere ve öğrenmek isteyenlere ders kitabı seçimi konusunda önemli bir rol oynamaktadır. ÇalıŐmayla birlikte ders kitabı nasıl seçilir, nelere dikkat edilmelidir, ne gibi özellikler önemlidir, hedef kitleye uygun olup olmadığı gibi sorulara cevap bulabilirler. Böylelikle kullanmak istedikleri ders kitabını daha kolay seçebilirler.

Kaynaklar

Ataş, D., (2020). Yabancı dil ğretiminde ithal ve yerel ders kitaplarının kullanımına iliŐkin ğretmen görüŐleri. *SEFAD*, (44), 309-328. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1463427>

- Akhvlediani, N. (2018). Analyse und Beurteilung von Lehrwerken für Deutsch als Fremdsprache im Sprachenzentrum der Staatlichen Schota Rustaveli Universität Batumi. *Journal of Foreign Languages*, 6(1), 25-32.
- Çakır, G. (2017). Sprechfertigkeit: Ein Blick in moderne regionale Lehrwerke für den Deutsch als Fremdsprache-Unterricht in der Türkei. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (11), 275-299.
- Çeltik, H. (2016). Ortaöğretim kurumlarında okutulmakta olan Almanca ders kitaplarının iletişimsel yeti bağlamında incelenmesi. *Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 100-118.
- Darancık, Y., (2012). Yabancı dili geliştirme yöntemi' ile yabancı dil derslerinde okuma becerisinin geliştirilmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 255-268. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/50768>
- Demirel, Ö. (2011). *Yabancı dil öğretimi*. Pegem Akademi
- Demirkaya, H., & Tomal, N. (2002). Lise coğrafya ders kitaplarının değerlendirilmesi ve sorunlara yönelik çözüm önerileri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (5), 153-169.
- Evans, S., Pude, A. & Specht, F. (2012). *Menschen Deutsch als Fremdsprache Kursbuch*. Huber Verlag, 2012.
- Krumm, H. J. u.a. (1985). *Stockholmer Kriterienkatalog zur Beurteilung von Lehrwerken des Faches Deutsch als Fremdsprache in den nordischen Ländern*. Stockholm: Universität Uppsala/ Goethe-Institut.
- Maijala, M. (2007). Was ein Lehrwerk können muss–Thesen und Empfehlungen zu Potenzialen und Grenzen des Lehrwerks im Unterricht Deutsch als Fremdsprache. *Informationen Deutsch als Fremdsprache*, 34(6), 543-561.
- Öner, İ. (2019). "Wie Bitte?" ve "Schritte International" adlı Almanca ders kitaplarında yazma becerisine yönelik alıştırmaların karşılaştırmalı şekilde incelenmesi (Doktora tezi), Marmara Üniversitesi Türkiye.
- Öz, J. (2010). *Türkiye'de yabancı dil olarak Almanca ders kitaplarında kültürlerarası öğrenme* (Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye.
- Türk Dil Kurumu (2022), *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları.